
**A Critical Approach to Substratum Theory:
How Do New Physics-Philosophy Describe and Explain Things?**

Reza Mahoozi

*Associate Professor of philosophy, Institute for Social and Cultural Studies,
Tehran, Iran. mahoozi@iscs.ac.ir*

Abstract

Whether objects have a substance or not has always been the focus of philosophers. Substratum theory is one of the well-known theories in contemporary analytical metaphysics. It tries to analyze the structure of an object based on the two components of substance and properties. This theory, by introducing the essence of objects as substratum, introduces properties in an empirical approach and provides an explanation of concrete objects or things. Contrarily, a collection of theories from an ontological point of view, with the denial of substratum, considers concrete things to be merely composed of properties and explains the clustering process of the same. This article, while explaining these two theories and judging their claims against each other, implicitly tries to show that modern physics not only needs philosophy to explain the ontological structure of concrete objects, but to go this science beyond the level of properties and phenomena it requires philosophy using specialized concepts to present a picture of the world around.

Keywords: Substance, Substratum, Concrete Thing, Properties, Substratum Theory, Bundle Theory.

Type of Article: **Original Research**

Received date: **2021.7.6**

Accepted date: **2021.11.1**

DOI: [10.22034/jpiut.2021.46859.2889](https://doi.org/10.22034/jpiut.2021.46859.2889)

Journal ISSN (print): **2251-7960** ISSN (online): **2423-4419**

Journal Homepage: www.philosophy.tabrizu.ac.ir

Substance in Contemporary Analytic Philosophy

Substance in contemporary analytic philosophy is the foremost substance of Aristotle's i.e. individual thing and in other word concrete things that sometime briefly read as things (Van Cleve, 1985: 95) and objects (Zimmerman, 1997: 305). In this paper, we would use the common phrase "concrete things". The "concrete" nature of these objects is that they can benefit from several specific spatial locations at different times and places and be present in causal activities.

The word "substratum" in contemporary analytic metaphysics also has a new meaning in Locke's philosophy, which is the basis, supporter and unifier of properties; an approach that has been introduced in contemporary analytic philosophy under the "Substratum theory". Substratum theory is an ontological approach that, in addition to properties, considers the category of substance in the analysis of concrete things. Properties refer to all the sensations and empirical observations that are offered to us. Substance here also means the foundation on which properties and effects are based.

Substratum Theory and its Reasons

Substratum theory and others are, in fact, the answer to the question: What a concrete thing is and what are its constituent parts? Constituent means a member or a part of concrete things. The substratum theory considers concrete things to be composed of substance and properties. By this way, this theory is two-category ontology according to which, every concrete thing has property apart from a substance. Usually, the given properties are universal that can be embodied and incarnated simultaneously in more than one substance (in various concrete things/objects).

Contrary to substratum theory, another theory called "Bundle theory" has been proposed that sets aside substance in analyzing concrete things. This theory introduces concrete things as merely a cluster or set or complex of properties, without considering the substance for individualizing and unifying the set of properties. Now, if properties are generalities, this theory is called "a general bundle theory," and if those properties are partial, this is called "trope theory" or "abstract particulars"

(see Loux, 1998). These two theories are the main critics of the substratum theory.

The distinction between substance and property, according to substratum theorists, is an ontological one and cannot be reduced. Hence, these philosophers consider Bundle theorists to be reducing theories that have reduced substance (concrete thing) to the set of properties.

The substratum theorists prove the substance have resorted to several reasons. Most of these reasons stem from critiques that fundamentalists have proposed against the clustering theory. We examine the most important from among these reasons.

Reason 1: The Bundle theory cannot explain the fixed identity of concrete things during change. Change is always a change in the properties of a concrete thing. If the concrete thing is equal to the set of properties, the fundamentalists are forced to accept the belief that the concrete thing is numerically different from its state before change. Different properties require different categories, because the properties of concrete things have changed, we have different categories, and which require numerically different concrete things (Loux, 1978: 102).

Reason 2: The Bundle theory cannot provide a satisfactory explanation of subject-predicate relationship. In the subject-predicate form, a predicate (property) is attributed to the subject (concrete thing). According to the clustering theory, if the concrete object is merely a set of properties, carrying any property to the subject has no consequence other than homology. Because all the properties attributed to the subject are in the category of above properties of the subject. Therefore, this theory is incapable of providing a successful explanation of the subject-predicate sentences that are honest and informative.

Reason 3: The Bundle theory, which considers properties as Universals, leads to the identity of the indiscernible. This principle is rejected, so this reading is rejected from the clustering theory (Loux, 1998: 102).

Criticisms to Substratum Theory

Bundle theorists have rejected the substratum theory on several reasons. Their main criticism is based on their empiricist motivation to stay away from the unknown substance. Other criticisms are weaker than the first

one. To this end, the main critique of Substratum theory against the substance is examined first. According to this criticism, we have no experience of substance.

Likewise, to Campbell, "naked details" are assumed to explain the numerical difference between the two concrete things composed of same properties. But if we can explain the distinction of such concrete things in a different way, the assumption of "naked details" will not be necessary (Campbell, 1981: 117).

A number of contemporary philosophers, with an epistemological approach, have questioned the existence of substance; however, Moreland considers this denial to be the weakest of substratum theory. According to Moreland, the epistemological criticism was a booming one in the days of rational positivism, but today's positivism has been proven wrong (see Moreland, 1989: 255-256).

Conclusion

Concrete things, to the Substratum theorist point of views, have a structure composed of substance and properties. In this context, properties are known empirically and substance is proved on the basis of properties, without any experience being gained from it. This approach is a remnant of historical analyses of the structure of things and needs for a serious cooperation between philosophy and physics to provide a reasonable and coherent explanation of the world and its constituent objects. This is an approach that, despite having strong proponents in both physics and philosophy, has not been able to present itself like a dominant theory.

References

- Campbell, K. (1981) "The Metaphysic of Abstract Particulars", *Midwest Studies in Philosophy*, 6: 477-488.
- Loux, M. (1978) *Substance and Attribute: A Study in ontology*, Dordrecht: D. Reidel Publishing Company.
- Loux, M. (1998) *Metaphysics a Contemporary Introduction*, Rutledge, first Published.
- Van Cleve, J. (1985) "Three Versions of The Bundle Theory", *Philosophical Studies* 47, edit. Steven D. Hales, Bloomsburg University, Wadsworth Publishing Company.

مجله علمی پژوهش‌های فلسفی دانشگاه تبریز

سال ۱۵ / شماره ۳۷ / زمستان ۱۴۰۰

نظریه اساس در بوته نقد؛ فیزیک – فلسفه جدید اشیاء را چگونه به تصویر می‌کشند؟

رضا ماحوزی

دانشیار فلسفه، مؤسسه مطالعات فرهنگی و اجتماعی، تهران، ایران.

mahoozi@iscs.ac.ir

چکیده

اینکه آیا اشیاء دارای جوهری هستند یا خیر، همواره مورد نظر فیلسوفان بوده است. اساس‌گرایی یکی از نظریه‌های شناخته شده در متافیزیک تحلیلی معاصر است؛ جریانی که تلاش دارد پس از تبعید فلسفه از ساحت علم، بار دیگر فلسفه را با رویکردهای جدید به علم نزدیک کند و مفاهیم فلسفی را بر اساس رویکردهای جدید تجربی خاصه در فیزیک جدید بازتعریف کرده و مورد استفاده قرار دهد. در این سیاق، اساس‌گرایی به‌عنوان یکی از تلاش‌ها، سعی دارد ساختار شیء را بر مبنای دو مؤلفه جوهر و کیفیات تحلیل کند. این نظریه با معرفی جوهر اشیاء به‌عنوان اساس، در رویکردی تجربه‌گرایانه کیفیات را معرفی کرده و تبیینی از اشیاء انضمامی ارائه می‌کند. در مقابل، نظریه دسته‌ای از منظری وجودشناختی با انکار اساس، اشیاء انضمامی را صرفاً تشکیل شده از کیفیات می‌داند و فرایند دسته (خوشه) شدن این کیفیات را تبیین کرده است. این نوشتار ضمن تشریح این دو نظریه و داوری در باب دعاوی آن‌ها علیه یکدیگر، به‌نحو ضمنی نشان خواهد داد فیزیک جدید نه تنها در فرض هستنده‌های نامشهود برای تبیین ساختار وجودی اشیاء انضمامی به فلسفه نیاز دارد بلکه این علم برای فراتر رفتن از سطح کیفیات و پدیدارها و استفاده از مفاهیم تخصصی خود برای ارائه تصویری از جهان پیرامون، به فلسفه نیاز دارد.

کلیدواژه‌ها: جوهر، اساس، شیء انضمامی، کیفیات، نظریه اساس، نظریه دسته‌ای.

نوع مقاله: پژوهشی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۴/۱۵

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۸/۱۰

مقدمه

اندیشمندان از دیرباز تا کنون در مواجهه با عالم خارج و علم به آن از مفاهیمی چند استفاده کرده‌اند. یکی از این مفاهیم، «جوهر» است. با ملاحظه واژه معمول و رایج «جوهر»، این سئوالات طرح می‌شود که اساساً جوهر چیست و این مفهوم چه جایگاهی در اندیشه و نظام‌های فلسفی دارد؟ آیا در تحلیل جهان خارج، آن را فرض گرفته و قرارداد کرده‌ایم یا این که این واژه دلالت بر ذاتی^۱ (هستنده‌ای) در عالم خارج دارد؟ در صورت موجود بودن در عالم خارج، آیا قابل شناخت است و یا غیرقابل شناخت بوده و علی‌رغم ناشناخته بودن، صرفاً در طریقی استعلایی، استنتاج می‌شود، به این نحو که «برای امکان تحلیل جهان خارج، باید جوهر وجود داشته باشد؟» آیا جوهر- در صورت موجود بودن- تشکیل شده از ذواتی دیگر است، و یا خود ذاتی بسیط است؟ و در صورت موجود نبودن، آیا می‌توان بدون استفاده از این واژه، شیء را تحلیل کرد یا خیر؟ اجازه دهید برای عرضه تصویری روشن از این مفهوم و پاسخ به سئوالات فوق، نخست برخی از اندیشه‌های متقدمین در این خصوص را تقریر کرده و سپس دیدگاه فیلسوفان تحلیلی معاصر را که عطف به نظریات فیزیکی معاصر بیان شده‌اند، بررسی کنیم.

جوهر در اندیشه‌های متقدمین

ارسطو در کتاب هفتم متافیزیک، معنای جوهر را تحلیل کرده است. وی، به خود ایستادگی، علت هستی دیگر چیزها بودن، نخستین بودن برحسب شناخت، تعریف و زمان، زیرنهاد دیگر چیزها بودن، و موضوع نهایی بودن برای دیگر چیزها (موضوع نخستین بودن) را از جمله ویژگی‌های جوهر دانسته است. ارسطو در کتاب مقولات نیز معنای جوهر را بررسی کرده و در «موضوع نبودن» را ویژگی اصلی جوهرها دانسته است:

«جوهر در حقیقی‌ترین، نخستین و دقیق‌ترین معنا آن است که نه بر موضوعی گفته می‌شود و نه در موضوعی هست (ارسطو، ۱۹۹۲: مقولات، ۲a11، فصل پنجم). و همچنین «باز هم جوهرهای نخستین، از آن روی که موضوع همه چیزهای دیگر [واقع] می‌شوند، به واقعی‌ترین نحوی جوهرها نامیده می‌شوند» (همان: ۳a1).

جوهرهای نخستین در این جا اشیاء انضمامی موجود در عالم خارج است. لذا یک اسب مشخص، یک انسان مشخص و... جوهرهای نخستین به حساب می‌آیند. جوهرهای ثانویه، انواع و اجناس این افراد انضمامی می‌باشند (همان). بنابراین جوهر نزد ارسطو پیش از هر چیز اشیاء منفرد و جزئی است.

بر اساس ویژگی‌های فوق، ارسطو پس از شمارش تعداد جوهرها (همان: زتا، فصول دوم و سوم)، ماده، صورت و ترکیب این دو را، اصلی‌ترین جوهرهایی معرفی می‌کند که دیگر مقولات بر آن‌ها حمل می‌شود. ماده از نظر ارسطو، به خودی خود (بذاته) واپسین است (همان: فصل سوم). وی در جای دیگر پس از تقسیم ماده به ماده محسوس (مانند چوب و مفرغ) و ماده معقول مانند چیزهای ریاضی موجود در محسوسات، می‌گوید «ماده به خودی خود شناختنی نیست» (همان: فصل دهم). با این حال ارسطو، صورت را بیشتر از ماده، جوهر می‌داند (همان: فصل سوم). مراد از صورت، چپستی است و به‌عنوان مفهوم کلی متعلق علم و تعریف قرار می‌گیرد (همان: فصل دهم).

با رواج تجربه‌گرایی و مکانیسم علمی در قرون شانزده و هفده میلادی، تقدم صورت بر ماده که در فلسفه‌های یونانی و مسیحی و اسلامی به‌مثابه اصلی مسلم فرض شده بود، کنار نهاده شد و جوهر به‌عنوان اساس (substratum) و زیربنای برای کیفیات معرفی شد. این اساس و زیربنای ماده در فیزیک جدید است که به خودی خود شناختنی نیست. به گفته جان لاک، «ایده‌ای که ما نام جوهر را بدان می‌دهیم چیزی نیست مگر حامی ناشناخته کیفیات، که می‌دانیم وجود دارد ولی نمی‌توانیم به تصور آوریم، و خود نیازی به حامی دیگر ندارد» (لاک، ۱۶۹۰: II 2). طبق نظر لاک، کیفیات (properties) باید متعلق به چیزی باشند و نمی‌توانند بدون چیزی که آن‌ها را حمایت می‌کند برقرار باشند. آن‌ها متعلق به اعیان (objects) هستند، اما اعیان، علاوه بر کیفیات‌شان چه چیزی هستند؟ صورت جوهری که رد شده است، پس تمام آنچه باقی می‌ماند چیزی برهنه (bare) است که فی‌نفسه هیچ کیفیتی ندارد مگر کیفیت دارا بودن یا حامی بودن آن کیفیات. این چیز برهنه، همان ماده (matter) است (رابینسون، ۲۰۰۴: 13). لاک همین مطالب را در جای دیگر این‌گونه بیان می‌کند:

«وقتی در مورد جوهرهای فردی (جسمانی) فکر می‌کنیم آن‌ها را مجموعه‌ای از ایده‌های بسیار کیفیات حسی می‌یابیم که مثلاً در شیء اسب، وحدت یافته‌اند. با این حال چون نمی‌توانیم دریابیم که چگونه آن‌ها می‌توانند به تنهایی برقرار باشند، جوهری را فرض می‌گیریم اگرچه تصویری واضح و متمایز از این چیزی که به‌عنوان حامی و زیربنا فرض شده است نداریم» (لاک، ۱۶۹۰: xxiii 4).

کانت هم در فلسفه نقدی خود، جوهر را مفهومی پیشینی می‌دانست که فاهمه بر شهادهای قوه حس که در شاکله استعلایی زمان مند شده‌اند عرضه می‌کند تا آن‌ها را متعین ساخته و عین (پدیدار) و گزاره معرفتی متناظر با آن ساخته شود. در این تلقی، جوهر یک مقوله پیشینی است که

صرفاً در صورت تعیین زمانی و در جریان تألیف با شهودها ذی کارکرد شده و می‌تواند ایفای نقش کند. این تلقی پس از کانت نزد فیلسوفان متعدد خصوصاً نوکانتی‌ها و نوهگلی‌ها مقبول واقع شد.

جوهر در فلسفه تحلیلی معاصر

در فلسفه تحلیلی معاصر مراد از جوهر، جوهر نخستین ارسطو یعنی اشیاء منفرد (individual) و به عبارت دیگر اشیاء انضمامی (concrete things) است که گاهی به طور خلاصه با نام‌های things (وان کلو، ۱۹۸۵: ۹۵) و objects (زیمرن، ۱۹۹۷: ۳۰۵) نیز خوانده شده است. در این نوشتار از عبارت رایج «اشیاء انضمامی» استفاده خواهیم کرد. «انضمامی» بودن این اشیاء از آن رو است که آن‌ها می‌توانند از چندین موقعیت مکانی معین در زمان‌ها و مکان‌های متعدد بهره‌مند باشند و در فعالیت‌های علی حضور داشته باشند (ببینید: ویلیامز، ۱۹۵۳).

واژه «اساس» نیز در متافیزیک تحلیلی معاصر به معنای جدید آن در فلسفه لاک موردنظر است که مقوم، حامی و وحدت دهنده به کیفیات است؛ رویکردی که در فلسفه تحلیلی معاصر ذیل «نظریه اساس» (Substratum theory) معرفی شده است. اساس‌گرایی رویکردی هستی‌شناسانه است که علاوه بر کیفیات، مقوله اساس (جوهر) را نیز در تحلیل اشیاء انضمامی موردنظر قرار می‌دهد. مراد از کیفیات، تمام محسوسات و مشاهدات تجربی است که بر ما عرضه می‌شود. مراد از اساس نیز در اینجا، بنیادی است که کیفیات و عوارض مبتنی بر آن هستند. چنانکه قبلاً آمد ارسطو به یک معنا ماده و صورت را جوهر اشیاء می‌دانست. ما نیز چنانکه توضیح آن در ادامه خواهد آمد، جوهر را به اساس (زیرنهاد) کیفیات و درواقع خود شیء اختصاص داده‌ایم. بنابراین مراد از جوهر در این نوشتار «اساس» شیء است و نه خود شیء انضمامی. جهت توضیح بیشتر دعاوی نظریه اساس، لازم است خود این هستنده و دلایل توجیهی آن بررسی شود و سپس نقدهای نظریه رقیب ذکر گردد.

نظریه اساس و رقبای آن

نظریه اساس و دیگر نظریه‌ها، در واقع پاسخی به این پرسش‌اند که شیء انضمامی چیست و مقومات (constituents) و اجزاء تشکیل دهنده آن کدامند؟ مراد از مقومات، اعضاء (member of a) و یا بخش‌های (a part of) اشیاء انضمامی است. نظریه اساس، اشیاء انضمامی را تشکیل یافته از اساس و کیفیات می‌داند. از این رو این نظریه یک هستی‌شناسی دو مقوله‌ای است که طبق آن، هر شیء انضمامی، علاوه بر کیفیاتی که دارد، یک اساس نیز دارد. در قرائت معمول، کیفیات مندرج در اساس، کلیات (universals) هستند که می‌توانند همزمان در بیش از یک اساس (در اشیاء انضمامی متعدد) متجسم و متجسد شوند. به‌عنوان مثال، کیفیت

قرمزی می‌تواند همان زمانی که در اساس «سیب» مندرج است، در اساس «توپ» و «لباس» هم مندرج باشد. در این رویکرد (رئالیسم کلیات)، تجسم بخشیدن و منفرد و جزئی کردن کلیات و به‌طور کلی اشیاء انضمامی، برعهدهٔ اساس است. از این‌رو دو شیء عدداً متمایز می‌توانند در تمام کیفیاتشان (کلیات) یکسان و این‌همان باشند ولی بنابه اساس‌های ویژه خودشان، متمایز از دیگری باشند (ون‌ایواگن، ۲۰۰۷). بنابه این رویکرد، دو نقش مهم برای اساس در نظر گرفته شده است: الف- حامل کیفیات ب- منفرد کردن و جزئیت بخشیدن. برخی هر دو نقش را برای اساس در نظر گرفته‌اند (آرمسترلنگ، ۱۹۹۷) و برخی فقط یکی از این دو نقش را برای اساس لحاظ کرده‌اند (برگمان، ۱۹۶۷).

در مقابل اساس‌گرایی، نظریه دیگری به نام «نظریه دسته‌ای» طرح شده است که در تحلیل اشیاء انضمامی، اساس را کنار نهاده است. این نظریه، اشیاء انضمامی را صرفاً دسته یا مجموعه (set) و یا کلافی (complex) از کیفیات معرفی می‌کند، بی‌آنکه برای منفرد کردن و وحدت بخشیدن به مجموعه کیفیات، اساس را در نظر گیرد. حال اگر کیفیات، کلیات باشند، این نظریه، «نظریه دسته‌ای کلیات» نامیده می‌شود و اگر کیفیات مذکور، جزئی باشند این نظریه، نظریه تراپ (trope) یا «جزئیات انتزاعی» (abstract particulars) نامیده می‌شود (ببینید لوکس، ۱۹۹۸). این دو نظریه، منتقدین اصلی نظریه اساس هستند. ارکانی از این دو نظریه به نحو ایجابی و سلبی معطوف به نظریه اساس است بدین معنا که این دو با نظریه اساس گفتگو دارند؛ بگونه‌ای که برخی از دلایل نظریه اساس، بر ضعف‌های دو نظریه اخیر مبتنی است. از سوی دیگر اصلی‌ترین انتقادات علیه اساس‌گرایی توسط این دو نظریه ارائه شده است. معرفی تفصیلی این دو نظریه و مزایا و مشکلات آن‌ها مقتضی نوشته‌ای دیگر است اما در اینجا ذیل معرفی دلایل و انتقاداتی که به نظریه اساس شده است، لازم است تصویری از نظریه‌های رقیب نیز عرضه شود.

مفهوم اساس

اساس به عنوان حامل، حامی و وحدت دهنده کیفیات معرفی شده است. علاوه برین، اساس، عامل هویت (identity) شیء در طول زمان و در خلال تغییر معرفی شده است. ارسطو همین ویژگی‌ها را برای جوهر ماده ذکر کرده است: «وقتی همه چیز از بین برود، چیزی باقی نمی‌ماند مگر ماده. ... بنابراین واپسین چیز، نه «چیزی» است، نه کمیتی و نه هیچ چیز دیگری. حتی نفی‌های این‌ها هم نیست، زیرا نفی‌ها نیز فقط بالعرض برای آن وجود دارند، یا به آن تعلق می‌گیرند» (ارسطو، ۱۹۹۲: کتاب هفتم، فصل سوم). از نظر اساس‌گرایان، فردیت (individuality) اشیاء انضمامی از طریق «اساس»ی که وحدت دهنده کیفیات است، حاصل

می‌آید. این اساس، اگرچه همواره همراه با کیفیات و تأمین کننده هویت و فردیت اشیاء انضمامی و کیفیات موجود در آن‌ها است، ولی فی‌نفسه کاملاً مستقل از همه کیفیات است. به عبارت دیگر، هیچ کدام از کیفیات، در تشخیص اساس، نقشی ندارند، از این‌رو مقوم اساس نیستند (هافمن و روزنکرانتز، ۱۹۹۷: ۴۰۶). اما اگر اساس‌ها، موضوع کیفیات باشند، آن‌گاه به معنای دقیق باید گفت این شیء انضمامی نیست که موضوع برای کیفیات است بلکه یک ذات ظریف دیگر وجود دارد که مقوم این کیفیات است. چرا که هر کیفیت همراه با یک شیء انضمامی، نیازمند حاملی است. این حامل باید امری جدا از کیفیات باشد و بنابراین مستقل از آن‌ها درک شود. از همین‌رو حامل کیفیات، هویتی مستقل از کیفیات دارد. یک شیء انضمامی، کلی است مرکب از کیفیات و اساس. در لحاظ این کل، خود کیفیات نیز موردنظر قرار گرفته است. پس نمی‌توان خود شیء انضمامی را حامل و موضوع کیفیات همراه خود دانست. در نتیجه باید اساس موجود در شیء انضمامی را موضوع و حامل نهایی کیفیات همراه با شیء انضمامی بدانیم (لوکس، ۱۹۹۸: ۹۵). از همین‌رو آن‌چه شایسته نام جوهر در شیء انضمامی است این اساس (زیرنهاد) است. بنابه همین نکته مراد از جوهر در این نوشتار «اساس» است و نه به‌طور کلی خود شیء انضمامی.

جدایی اساس از کیفیات را می‌توان این‌گونه نیز تبیین کرد؛ برای این‌که موضوع S حامل کیفیت a باشد (یعنی کیفیتی که هنوز در شیء انضمامی نیست)، لازم است که هویت S مستقل از کیفیت a باشد. از این‌رو هویت S هرچه که باشد مستلزم a نیست. a کیفیتی است که برای شیء محقق نشده است ولی امکان تحقق آن وجود دارد. این در مورد دیگر کیفیات نیز صدق می‌کند (همان: ۹۷).

باز می‌توان بی‌نیازی هویت اساس به کیفیات را به‌نحوی دیگر نیز تبیین کرد: اگر فرض کنیم برخی از کیفیات مندرج در شیء انضمامی، مقوم اساس S باشند، آن‌گاه در مورد دیگر کیفیات که در زمان‌های بعد به شیء انضمامی ملحق می‌شوند به مشکل برمی‌خوریم. چرا که اساس (موضوع) فعلی موجود در شیء انضمامی، متقوم به برخی کیفیات است. ازسوی دیگر همین اساس، موضوع و حامل این کیفیات است. اگر کیفیات جدیدی به شیء انضمامی ملحق شود، آن کیفیات نیز نیازمند موضوع و حاملی می‌باشند. ولی موضوع قبلی نمی‌تواند موضوع کیفیات جدید باشد، زیرا هویت آن موضوع، با کیفیات قبلی مندرج در شیء انضمامی تأمین شده است و نمی‌تواند هویت خود را از دست داده و یا تغییر دهد. از این‌رو برای کیفیات جدید، نیازمند موضوعی دیگر هستیم. به عبارت دیگر باید به موضوعی در آن موضوع قائل شویم. اما این جریان نقطه پایانی ندارد و برای تأمین هویت موضوع جدید و موضوعات جدید نیز نیازمند کیفیات دیگری هستیم (همان: ۹۸).

اساس‌گرایان، تنها راه چاره را لحاظ موضوع و اساسی دانسته‌اند که هویت آن مستلزم هیچ صفتی نباشد. این فیلسوفان، اساس مذکور را جزئی برهنه (bare particular) نامیده‌اند. آرمسترانگ اساس برهنه را «جزئی نازک» (thin particular) نیز نامیده است که هرگاه با کیفیاتش در نظر گرفته شود «جزئی کلفت» (thick particular) خوانده می‌شود (راینسون، ۲۰۰۴: ۲۶).

تمایز اساس و کیفیات، بنابه نظر اساس‌گرایان، تمایزی هستی‌شناسانه است و قابل تقلیل نیست. از این رو این فیلسوفان، نظریه دسته‌ای را نظریه‌ای تقلیل دهنده می‌دانند که جوهر (شیء انضمامی) را به دسته کیفیات تقلیل داده است.

دلایل نظریه اساس

اساس‌گرایان برای اثبات اساس به دلایل چندی متوسل شده‌اند. عمده این دلایل، برخاسته از نقدهایی است که اساس‌گرایان علیه نظریه دسته‌ای طرح کرده‌اند. ما از میان این‌ها، مهمترین دلایل را بررسی می‌کنیم.

دلیل اول: نظریه دسته‌ای نمی‌تواند هویت ثابت شیء انضمامی در خلال تغییر را تبیین کند. تغییر، همواره تغییر در کیفیات شیء انضمامی است. اگر شیء انضمامی، مساوی با دسته کیفیات باشد، آن‌گاه دسته‌ای‌گرایان مجبورند این باور را بپذیرند که شیء انضمامی، عدداً متفاوت از وضعیتش قبل از تغییر است. کیفیات متفاوت، مستلزم دسته‌های متفاوت است و چون کیفیات شیء انضمامی تغییر کرده است، پس دسته‌های متفاوت داریم و دسته‌های متفاوت، مستلزم اشیاء انضمامی عدداً متفاوت است (لوکس، ۱۹۷۸: ۱۰۲). نظریه دسته‌ای چون نمی‌تواند این مسئله را تبیین کند، بهترین راه این است که اساسی را در شیء انضمامی لحاظ کنیم که علی‌رغم تغییر در کیفیات آن، به اعتبار آن اساس، همان شیء انضمامی قبل از تغییر باشد.

دلیل دوم: نظریه دسته‌ای نمی‌تواند تبیینی رضایت بخش از رابطه موضوع-محمول عرضه کند. در شکل موضوع-محمول، محمولی (کیفیتی) به موضوع (شیء انضمامی) نسبت داده می‌شود. طبق نظریه دسته‌ای، اگر شیء انضمامی صرفاً دسته‌ای از کیفیات باشد، حمل هرگونه کیفیتی به موضوع، نتیجه‌ای جز همان‌گویی دربر ندارد. چراکه تمام کیفیات نسبت داده شده به موضوع، جزو دسته کیفیات موضوع مذکور می‌باشد. از این رو این نظریه ناتوان از ارائه تبیینی موفق از جملات موضوع-محمولی صادق و اطلاع بخش است. اساس‌گرایان بر همین مبنا مدعی‌اند می‌توان مشکل را با لحاظ اساسی برای اشیاء انضمامی حل کرد. یک اساس زیرین وجود دارد که موضوع کیفیات است. همه کیفیات نسبت به آن اساس، اموری خارجی‌اند. به عبارت دیگر آن‌ها

مقوم اساس نیستند. از این رو می‌توان کیفیات بسیاری به نحو صادق بر اساس حمل کرد و گزاره‌هایی معرفتی عرضه کرد (همان).

دلیل سوم: نظریه دسته‌ای که کیفیات را به منزله کلیات لحاظ می‌کند، به این‌همانی نامتمایزان (Identity of Indiscernible) منجر می‌شود. این اصل مردود است از این رو این قرائت از نظریه دسته‌ای مردود است. اصل این‌همانی نامتمایزان مدعی است «اگر اشیاء انضمامی متفاوت، کیفیات یکسانی داشته باشند، عدداً این‌همان هستند». اما این‌همانی عددی غیرممکن است. زیرا حتی اگر به فرض دو شیء انضمامی کیفیتاً نامتمایز داشته باشیم، آن‌ها دو شیء هستند و نه یک شیء، از این رو باید در امر دیگری متفاوت باشند و یا تبیینی برای تفاوت آن‌ها ارائه شود. لازمه عقیده دسته‌ای‌گرایان این است که چون شیء انضمامی چیزی جز دسته کیفیاتش (کلیات) نیست و کیفیات، مقوم‌های حقیقتی شیء انضمامی هستند، پس دو شیء انضمامی‌ای که در همه کیفیاتشان مثل هم هستند، یعنی کیفیات یکسان دارند، باید عدداً نیز این‌همان باشند، چرا که همه کیفیات شیء انضمامی a در شیء انضمامی b نیز حضور دارد. بنابراین دو جزئی مذکور باید این‌همانی عددی داشته باشند. ولی این‌همانی عددی - بنا به مردودیت اصل این‌همانی نامتمایزان - مردود است، پس ادعای نظریه دسته کلیات مردود است (لوکس، ۱۹۹۸: ۱۰۲).

نظریه اساس بنابه همین ملاحظه مدعی است می‌توان وجود اشیاء انضمامی عدداً متمایزی که کیفیات یکسانی دارند را با لحاظ اساس، تبیین کرد. طبق این رویکرد، دو شیء انضمامی می‌توانند کیفیات کاملاً یکسانی داشته باشند ولی به لحاظ اساس‌شان، متمایز از هم باشند. عامل تمایز اشیاء انضمامی کیفیتاً این‌همان، اساس آن‌ها است. اساس، کلیات را به هم متصل کرده و مجموعه کلیات را جزئی می‌کند و فردیت می‌بخشد. اساس‌ها جزئی بوده و عدداً متمایز از هم هستند. این جزئی‌ها کلیات را به هم گره زده و در واقع «چسب هستی‌شناسانه» اتصال کلیات هستند. به عبارت دیگر موضوعی هستند که کلیات بر آن‌ها حمل می‌شوند.

ممکن است دسته‌ای‌گرایان مدعی شوند هر شیء انضمامی کیفیتی ویژه خود دارد. شیء انضمامی a دارای کیفیت «وجود این‌همان با خود a» (being identical a) است که در شیء انضمامی b نیست. شیء انضمامی b نیز دارای کیفیت «وجود این‌همان با خود b» (being identical b) است که شیء انضمامی a، فاقد آن است (همان: ۱۰۹).

لوکس در نقد این پاسخ متذکر شده است که کیفیاتی این‌گونه، از پیش مفهوم شیء انضمامی مذکور را فرض گرفته‌اند، از این رو نمی‌توانند برای توجیه تفرد اشیاء انضمامی لحاظ شوند. کیفیت «وجود این‌همان با b» - اگر واقعاً چنین کیفیتی وجود داشته باشد - خود شیء انضمامی که به عنوان دسته‌ای از کلیات لحاظ شده است را در نظر می‌گیرد. به عبارت دیگر، این کیفیت، چیز دیگری عرضه نکرده است تا با توسل به آن، دو شیء انضمامی کیفیتاً یکسان را از هم متمایز

کنیم (همان: ۱۱۰). همچنین ممکن است یک دسته‌ای گرا، با تفکیک کیفیات محض (pure properties) از کیفیات غیرمحض (impure properties)، اشیاء انضمامی را کل‌هایی (wholes) تشکیل شده از صرفاً کیفیات محض لحاظ کند. در این صورت، دو شیء انضمامی کیفیتاً اینهمان، در کیفیات محض‌شان اینهمان و در کیفیات غیرمحض‌شان، متمایز از هم‌اند (Loux, 1998: 110). این راه حل، گرچه راه حلی منحصر به فرد است ولی، تعیین این که کدام یک از کیفیات، محض و کدام یک غیرمحض هستند، کار آسانی نیست. اساساً مبنای تمایز این دو نوع کیفیت چیست؟ و چگونه می‌توان کیفیاتی که به تجربه شناخته می‌شوند را تحت این دو دسته قرار داد؟

لوکس مدعی است حتی با فرض پذیرفتن کیفیات محض و غیرمحض، هستی‌شناسی اساس‌گرایان با پیچیدگی کمتری این مسئله را تبیین می‌کند. طبق نظر وی بنا به اصل این‌همانی مقوم (Principle of constituent Identity)، اینهمایی اجزاء و مقوم‌ها، اینهمانی عددی را در پی دارد. آن‌جا که تنوع عددی داریم باید تنوع اجزاء و مقوم‌ها نیز داشته باشیم. اگر دو شیء انضمامی a و b کیفیات کاملاً یکسانی داشته باشند، پس باید علاوه بر کیفیاتشان، دارای جزء و مقوم دیگری غیر از کیفیاتشان نیز باشند. به نحوی که این جزء اضافی، در هر کدام از این دو شیء انضمامی، متفاوت از دیگری باشد و عامل تنوع عددی این دو شود. اما این جزء اضافی دیگر چیست؟ آن‌ها کیفیات محض - بنابه فرض نیستند، چرا که کیفیات محض، مشترک بوده و نمی‌توانند تنوع عددی a و b را تبیین کنند. آن‌ها کیفیات غیرمحض نیز نیستند، اگرچه a و b در کیفیات غیرمحض‌شان غیر هم هستند، ولی از آن‌جا که کیفیات غیرمحض، در ساختار هستی‌شناسانه a و b لحاظ نشده‌اند، بنابراین در تبیین اخیر موردنظر نمی‌باشند. پس این جزء اضافی، نمی‌تواند هیچ کدام از کیفیات باشد، در نتیجه باید ذات دیگری باشد که هویت آن منوط به هیچ کیفیتی نیست. و این دقیقاً همان «جزئی برهنه» یا «اساس برهنه» است (همان: ۱۱۳).

دلیل چهارم: اشیاء انضمامی substantial هستند به این معنا که آن‌ها می‌توانند مستقل از دیگر ذوات - به استثنای مقوماتشان - وجود داشته باشند. ولی کیفیات، unsubstantial هستند. بنا به اصل «وحدت مرکب»، اگر در شیء انضمامی، یک مقوم substantial وجود نداشته باشد، آنگاه خود شیء انضمامی هم نمی‌تواند substantial باشد. بنابراین «برای اینکه ذوات unsubstantial (کیفیات) یک ذات substantial بسازند، چیزی substantial لازم است. به عبارت دیگر برای این که ذوات وابسته (dependent) یک ذات ناوابسته (مستقل) بسازند، به یک ذات مستقل نیازمندند» (ماحوزی، ۱۳۹۱). اگرچه به نظر می‌رسد بنا به تعریف اساس، خود اساس نیز چون نمی‌تواند بدون کیفیات وجود داشته باشد، ذاتی unsubstantial

است. بنابراین امکان جمع چند ذات unsubstantial و تشکیل یک ذات مستقل substantial جای تأمل دارد.

نقدها به نظریه اساس

دسته‌ای گرایان بنا به چندین نقد، نظریه اساس را مردود دانسته‌اند. اصلی‌ترین نقد آن‌ها، مبتنی بر انگیزه تجربه‌گرایانه آن‌ها در دوری از اساس نامعلوم است. دیگر نقدها از نقد اول ضعیف‌تر است. به همین منظور ابتدا اصلی‌ترین نقد دسته‌ای گرایان علیه اساس بررسی می‌شود. بنا به نقد اول، ما هیچ‌گونه تجربه‌ای از اساس نداریم. لاک نیز تأکید کرد «ما هیچ تصویری از چیستی این اساس نداریم، بلکه فقط تصویری مبهم از عملکرد این اساس داریم» (لاک، ۱۹۶۰: ۱۷۵). بعدها همین عملکرد نیز توسط بارکلی و هیوم زیر سؤال رفت. از این رو بارکلی اساس فیزیکی و هیوم هم اساس فیزیکی و هم اساس ذهنی را کنار گذاشت. راسل نیز با همین انگیزه تجربه‌گرایانه عملکرد اساس را صرفاً عملکردی گرامری معرفی کرد و مدعی شد:

«این جزئی [اساس] نمی‌تواند تعریف و یا شناخته شود؛ یعنی چیزی است که صرفاً برای هدف گرامری در تأمین موضوع در جملات موضوع-محمولی بکار می‌رود، مثلاً «این قرمز است» و به گرامر اجازه می‌دهد تا متافیزیک ما را این‌گونه مسئله‌ساز کند. اما این مشکل است که چنین امر ناشناختنی را به‌عنوان امری جزئی در تفسیر شناخت تجربی لحاظ کنیم» (راسل، ۱۹۴۸: ۳۱۱).

به‌نظر کاپل (Kampbell) «جزئی‌های برهنه» به‌منظور تبیین تفاوت عددی دو شیء انضمامی که تشکیل شده از کیفیات یکسان هستند، فرض شده است. اما اگر بتوانیم تمایز این‌گونه اشیاء انضمامی را به‌نحوی متفاوت تبیین بکنیم، فرض جزئیات برهنه ضرورتی نخواهد داشت (کاپل، ۱۹۸۱: ۱۱۷). به‌نظر وی همین‌که مثلاً بگوییم A شمال B است برای تفاوت این‌گونه اشیاء کفایت می‌کند. به‌عبارت دیگر کیفیات ارتباطی (relational) این اشیاء برای تفاوت عددی آن‌ها کفایت می‌کند (همان: ۱۱۸).

آلایر (Allaire) در انتقاد به کمپبل این راه‌حل را نادرست می‌داند. چراکه به‌نظر وی نسبت‌ها-که در این‌جا نسبت مکانی موردنظر است- از پیش تفاوت عددی را فرض می‌گیرند. «این‌یکی» (thisness) و «آن‌یکی» (thatness) در این‌گونه گفته‌ها از قبل فرض شده است. ما می‌گوییم این‌یکی شمال آن‌یکی است. بنابراین به لحاظ متافیزیکی، مبتنی کردن تفاوت عددی بر تفاوت کیفیات نسبتی، راه‌حل مطلوبی نیست (همان: ۱۱۹). شاید مراد کمپبل این باشد

که صرف تفاوت نسبی دو شیء کیفیتاً اینهمان، برای تفاوت عددی این گونه اشیاء کفایت می‌کند و لذا جنبه‌های متافیزیکی این تفاوت نظری مورد نظر نیست.

خیلی از فیلسوفان معاصر با رویکردی معرفت‌شناسانه، وجود اساس را زیر سؤال برده‌اند؛ هرچند مرلند (J.P. Moreland) این ردیه را ضعیف‌ترین نقد به اساس‌گرایی می‌داند. طبق نظر مرلند، نقد معرفت‌شناسانه، در روزگار پوزیتیویسم منطقی، نقدی پررونق بود ولی امروزه اشتباه بودن پوزیتیویسم اثبات شده است (بینید مرلند، ۱۹۸۹: ۲۵۵-۲۵۶). اما فرض یا فرض‌های پوزیتیویستی در این جا چیستند؟ بنابه گفته مرلند این فرض که «ما نباید به مواضع هستی‌شناسانه‌ای که از سطح تجربه و یا مشاهده فراتر می‌روند اجازه طرح شدن بدهیم» (همان: ۲۲۵). بنابه این اصل ما فقط ذواتی را باید بپذیریم که بتواند متعلق مستقیم تجربه حسی و یا دیگر اشکال اولیه تجربه قرار بگیرد. اما به گفته مرلند، رئالیسم علمی (scientific realism) از ذواتی (هستنده‌هایی) چون کوارک‌ها (quarks) و یا میدان‌های نوری سخن گفته است که علی‌رغم این که به تجربه نمی‌آیند ولی به دلیل نقشی که در تبیین پدیده‌های فیزیکی ایفا می‌کنند، وجود آن‌ها مسلم فرض شده است (همان: ۲۵۶). بنابراین به نظر مرلند نقد معرفتی به اساس‌گرایی ناموجه است.

پارسون ۴ در پاسخ، معتقد است نمی‌توان اساس را با دیگر ذواتی که رئالیسم علمی وجود آن‌ها را مفروض گرفته است، یکسان لحاظ کرد. به نظر وی بنابه اصل مشخصه مستقل (Independent characterization)، هر ذاتی که بخواهد پدیده‌ای را توضیح دهد، باید مشخصه یا مشخصه‌هایی مستقل از نقش نظری‌اش نیز دارا باشد. در صورت داشتن مشخصه‌های مستقل است که می‌توان به وجود آن قائل شد. به عنوان مثال لوکس در بحث وجود کلیات مدعی است موضوع کلیات می‌تواند به طرق مختلف طرح شود. آن می‌تواند شخص را به مباحث معرفت‌شناسی، خداشناسی، زیبایی‌شناسی، اخلاق و فلسفه سیاسی برساند (لوکس، ۱۹۷۸: ۱۰۲-۱۰۳). مراد لوکس آن است که کلیات می‌توانند مستقل از نقش‌شان در تبیین پدیده‌های زبانی و سمنتیکی، به شیوه‌های متعدد معرفت‌شناسانه، خداشناسانه، اخلاقی و زیبایی‌شناسانه نشان داده شوند. پس کلیات صرفاً یک لحاظ ad hoc نیستند که فقط برای یک مسئله طرح شده باشند. اما «اساس» فاقد چنین مشخصه مستقلی است. اگرچه برای اساس، کیفیت‌های «عامل تنوع عددی اعیان نامتمایز» و «حامل کیفیات» ذکر می‌شود ولی این‌ها صرفاً نقش‌های نظری اساس است. خود اساس - بنا به ادعا - فاقد هرگونه مشخصه و کیفیتی است. از این رو نمی‌توان چیزی درباره آن گفت مگر این که بگوییم حامل کیفیات است و اشیاء انضمامی را منفرد می‌کند (پارسون،

۲۰۰۱: ۱۳-۱۲). از این رو تلاش برای مشخص کردن اساس، مستقل از نقش آن در تحلیل اشیاء انضمامی، به نظر بی‌فایده می‌رسد.

به نظر پارسون راه حل اساس گرایان مبنی بر لحاظ مفهوم ذات در دو سطح type و token^۲ نیز نمی‌تواند این مشکل را حل کند. بنا به راه حل اساس گرایان، اگرچه اساس به عنوان ذاتی در سطح type چیز زیادی برای گفتن ندارد ولی اساس به عنوان ذاتی در سطح token، دارای مشخصه‌های مستقل قابل ارزش فراوانی است؛ مثلاً اساس افلاطون در روز افتتاح آکادمی. tokenها ما را به موارد دقیق و جزئی رهنمون می‌سازند و نه موارد کلی. ما از مشخصه افلاطون در روز معین افتتاح آکادمی سخن می‌گوییم و نه از افلاطون به طور کلی.

پارسون متذکر شده است که این راه حل وافی به مقصود اساس گرایان نیست. چراکه هیچ کدام از مشخصه‌هایی که در سطح token برای اساس ذکر شده است، نمی‌تواند به عنوان مشخصه‌هایی مستقل از نقش درونی اساس‌ها در تحلیل اشیاء انضمامی لحاظ شود. در واقع اساس به عنوان جزء مقوم اشیاء انضمامی نقش و کارکردی دارد و تمام مشخصه‌های ذکر شده در سطح token از همین نقش و کارکرد برمی‌خیزد و چیزی مستقل از آن نیست (Ibid: 16). بنابه این ملاحظات می‌توان گفت لااقل در حد دعاوی بیان شده فوق، ملاحظات معرفتی دسته‌ای گرایان علیه اساس، تماماً مبتنی بر فرض‌های پوزیتیویستی نیست چراکه اساس گرایان نمی‌توانند در تبیین وجود اساس، اصل مشخصه مستقل را برآورده (satisfy) سازند.

آلایر نیز بنا به این اصل که «اگر تفاوتی در مقوم‌های دو شیء انضمامی مثل هم وجود نداشته باشد، هیچ تفاوت عددی‌ای بین آن دو وجود ندارد» مدعی شده است باید مقومی متفاوت در هر کدام از این اشیاء باشد که تفاوت عددی این اشیاء را تبیین کند. بنابراین وی وجود جزئیات برهنه (اساس) را به عنوان مقوم متمایز کننده نتیجه گرفته است. به عقیده وی وقتی با دو شیء انضمامی مثل هم مواجه می‌شویم و آن دو را دو شیء به حساب می‌آوریم، این امر از آن رو است که ما از دو جزئی برهنه اطلاع (acquaintance) داریم (آلایر، ۱۹۶۳: ۱۲۰). اما این اطلاع و آگاهی چیست؟ فرق این نحو آگاهی از دیگر اقسام آگاهی در چیست؟ علاوه برین به نظر نمی‌رسد که ما دو شیء انضمامی متفاوت را از طریق تفاوت عددی جزئیات برهنه، که قبول یا عدم قبول آن محل بحث است، متفاوت بدانیم.

نقد دوم از اساس، متوجه خود اساس است و نه مواجهه معرفتی ما با اساس. هیوم، «اساس» مورد نظر لاک را «هیولای نامعقول» (unintelligible chimera) معرفی کرد. یعنی یک هسته سخت تجربی که هیچ چیزی برای نشان دادن خود ندارد. این نقد «عدم پیوستگی اساس» (the incoherence of substratum) نامیده شده است. سلارز (W. Sellares) در مقاله «جزئیات» (Particulars) این که کلیات توسط جزئیات برهنه متجسم شوند را یک تناقض گویی

دانسته است (سالرز، ۱۹۶۳: 282-283n1). به گفته وی این نکته به محض این که به زبان منطقی $(\exists \Phi)(\Phi x) (\forall x)[(\exists \Phi)(\Phi x)]$ ترجمه شود، روشن می‌گردد. بگفته سالرز آن‌ها می‌گویند اساس‌ها، ذواتی دارای کیفیات‌اند، یا حامل آن‌ها هستند، اما وقتی می‌پرسیم این اساس‌ها چیستند؟ می‌گویند، آن‌ها برهنه (bare) هستند و یا هیچ کیفیتی ندارند؛ و این تناقض‌گویی است. مشکل از این‌جا برمی‌خیزد که نمی‌توان برای اساس هیچ‌گونه کیفیتی که مشخصه آن باشد لحاظ کرد. اشیاء انضمامی از آن‌رو دارای کیفیاتی هستند که - بنابه ادعای اساس‌گرایان - دارای «اساس»ی هستند، یعنی مقومی که این کیفیات در آن مستقر هستند. تشخیص این کیفیات، به اساس است. طبق استدلال تسلسل (regress argument)، اگر فرض کنیم اساس‌ها، دارای کیفیاتی فی‌نفسه هستند، آن‌گاه نقض غرض پیش می‌آید. زیرا فرض این بود که اساس‌ها، اشیاء انضمامی حاوی کیفیات متعدد و متغیر را تبیین می‌کنند. حال اگر اساس‌ها نیز فی‌نفسه دارای کیفیاتی باشند، این امر نیازمند تبیین است. یعنی همان تبیینی که برای کیفیات اشیاء انضمامی ارائه دادیم، برای کیفیات اساس نیز ارائه دهیم. به عبارت دیگر باید «اساس»ی را برای این اساس لحاظ کنیم. اما این اساس هم، بنابه فرض فوق، باید دارای کیفیاتی باشد. بدین ترتیب، مشکل فوق در مورد این اساس و دیگر اساس‌ها نیز طرح می‌شود (پارسون، ۲۰۰۱: ۲۵). سالرز در ریشخندی این‌را نظریه اساس (Substratum of the Substratum) خوانده است.

پیروان مکتب برگمان ۵ با متمایز کردن the nude و the naked سعی کرده‌اند نقد بی‌تشخص بودن اساس را پاسخ دهند. به عقیده آن‌ها، Naked particulars (اساس‌ها) هیچ کیفیتی ندارند ولی nude particulars، کیفیاتی دارند اما ماهیتی (nature) ندارند. یعنی آن‌ها «ضرورتاً به هیچ کیفیت خاصی یا دسته‌ای از کیفیات وابسته نیستند» (برگمان، ۱۹۶۷: ۲۱۱). به عبارت دیگر nude particulars ذاتاً هیچ کیفیتی ندارند از این‌رو اشیاء انضمامی را باید nude particular بدانیم و نه naked particular.

آرمسترانگ نیز با پذیرفتن «نظریه حداقلی کیفیات» (Sparse theory of properties) سعی کرد به این نقد پاسخ دهد. طبق این نظریه در جملات موضوع - محمولی فقط بخشی از محمول‌های تماماً صادق برای موضوع، ناظر به وجود کیفیتی برای موضوع می‌باشند. این درست نیست که به ازای هر محمول، کیفیتی داشته باشیم. در جمله «سیب سرخ است»، محمول سرخی از آن‌رو به نحو صادق بر سیب حمل شده است که به ازای آن کیفیت سرخی در سیب وجود دارد (آرمسترانگ، ۱۹۷۸: 8, II). آرمسترانگ منکر این ادعا است که: برای هر محمول p اگر p به درستی برای عین x به کار رود، آن‌گاه p برای x به عنوان کیفیتی از x به کار می‌رود. از نظر

آرمسترانگ «محمول» بدون «هیچ مشخصه‌ای» گرچه به درستی بر موضوع (اساس) حمل می‌شود ولی فقدان مشخصه‌ها، یک مشخصه نیست. از همین رو نمی‌توان گفت به ازای این محمول، باید کیفیتی در موضوع وجود داشته باشد. بنابراین فقط برخی از محمول‌های صادق - و نه همه آن‌ها - ناظر بر وجود کیفیتی در شیء هستند.

پارسون با نقل عبارتی از آرمسترانگ در کتاب مذکور، مدعی است آرمسترانگ قاعده فوق را پذیرفته است و حمل محمول‌های صادق بر موضوع را بر مبنای وجود کیفیاتی در موضوع، موجه دانسته است. عبارت چنین است: «باید تبیینی وجود داشته باشد مبنی بر این که چرا این محمول قابل کاربرد بر دسته بسیار زیادی از جزئیاتی است که هیچ نقشی در یادگیری معنای واژه «قرمز» برای ما بازی نمی‌کنند. با این حال این تبیین، در نهایت باید به کیفیات (و یا روابطی) از این جزئیات متوسل شود. اما هیچ کدام از این‌ها نشان نمی‌دهد که کیفیت قرمزی وجود دارد» (همان: 8, II).

به عقیده پارسون، آرمسترانگ در این عبارت، حمل محمول قرمزی بر سبب در جمله «سبب قرمز است» را مبتنی بر وجود کیفیت قرمزی در موضوع سبب دانسته است. از نظر پارسون این عبارت، تأیید دوباره قاعده فوق است که وی پیش از این، آن را منکر شده بود. اما به نظر نمی‌رسد آرمسترانگ کلیت قاعده فوق را منکر شده باشد. آرمسترانگ مدعی است برخی محمول‌های صادق و نه همه آن‌ها، ناظر بر وجود کیفیتی در موضوع هستند. عبارت اخیر، اگرچه قاعده فوق را می‌پذیرد ولی گفتار وی در این عبارت ناقض قاعده فوق نیست. در مثال «سبب قرمز است»، محمول «قرمز»، محمول صادقی است که به دلیل وجود کیفیت قرمزی در سبب، بر موضوع حمل شده است. این مثال و عبارت ذکر شده، نه تنها ناقض قاعده فوق نیست بلکه مؤید آن نیز هست. ممکن است نیت آرمسترانگ از ذکر این عبارت، صرفاً انکار وجود کیفیات کلی باشد و نه تأیید یا نفی قاعده فوق.

مرلند نیز در رویکردی دیگر، برای اساس‌ها، کیفیات ذاتی قائل شده و متذکر شده است که اساس‌ها، برهنه هستند و علی‌رغم این که کیفیات را ذاتاً دارا هستند، ولی این کیفیات را به منزله مقوم‌های (constitutive) خود ندارند. به عبارت دیگر، اگرچه اساس‌ها دارای کیفیاتی هستند، ولی نباید این مسئله چنان بیان شود که فکر کنیم مشغول تحلیل اشیاء انضمامی هستیم. کیفیات یک شیء انضمامی، مقوم‌های آن هستند، ولی کیفیات ذاتی یک اساس، صرفاً گره خورده به آن و چسبیده به آن هستند. به گفته مرلند، این واقعیت که اساس‌ها دارای برخی کیفیات به نحو ذاتی باشند، «نه آن‌ها را مساوی با کیفیاتشان می‌سازد و نه این نتیجه را در پی دارد که کیفیات، مقومات یک جزئی برهنه هستند. چون هیچ‌گاه یک مرد، از خانه خود برهنه بیرون نمی‌آید، نتیجه نمی‌شود که او همان لباس‌هایش باشد، یعنی لباس‌هایش مقومات تشکیل دهنده او باشند» (مرلند،

۱۹۹۸: ۲۵۸). مرلند درصدد است بین کیفیت ذاتی و مقوم یک چیز تمایز نهد. به نحوی که برخی از کیفیات می‌توانند کیفیت ذاتی یک شیء باشند، بدون این که مقومی از آن باشند. در بررسی باید گفت، ما همواره کیفیات ذاتی را راهنمایی برای دانستن چیستی شیء می‌دانیم. به عبارت دیگر در فهم نوعی مان (typical) از کیفیت ذاتی یک شیء، مدعی هستیم که آن شیء بدون آن کیفیت وجود ندارد. اگر کیفیت ذاتی به شیء گره خورده باشد ولی مقوم آن نباشد، آن گاه چرا آن باید ذاتی آن شیء باشد؟ اگر کیفیتی باشد که مقوم شیء نباشد، اساساً ذاتی آن شیء هم نیست (پارسون، ۲۰۰۱: ۳۲).

با این حال، لوکس مدعی است اساس برهنه با اندک توجهی بر واژه «برهنه» فهم می‌شود. اساس‌ها برهنه هستند به این معنا که آن‌ها فی‌نفسه هیچ کیفیتی ندارند، و این که هیچ کدام از کیفیاتی که اساس با خود دارد، نقشی در هویت آن ندارند. اساس، «وجودی» مستقل از همه آن‌ها دارد. به عبارت دیگر هیچ کدام از کیفیاتی که اساس دارد، متعلق به «ذات» (essence) آن نیستند و برهنه نیستند به این معنا که همیشه با کیفیات همراه هستند (لوکس، ۱۹۹۸: ۱۱۵).

نقد سوم از جانب کاپل بیان شده است. طبق نظر وی رابطه یک جزئی برهنه با زمان چگونه است؟ اگر یک جزئی برهنه فاقد هرگونه کیفیتی باشد و نسبت مکانی، امری خارجی (external) برای ماهیت آن لحاظ شود، آنگاه چگونه با کیفیتهای مکانی مرتبط می‌شود؟ چگونه آن چه خارج-مکان است می‌تواند مشخصه‌های (characters) مکانی بپذیرد؟ (کاپل، ۱۹۸۳: ۱۲۴)

نقد چهارم را دسته‌ای گرایان به ماهیت هستی‌شناسی ساده‌تر (Simplicity)، آن گونه که در نظریه اساس مطرح است، ایراد کرده‌اند. به عقیده دسته‌ای گرایان، یک هستی‌شناسی موفق باید در تبیین‌های خود از اشیاء انضمامی، کمترین ذوات ممکن را فرض بگیرد. هستی‌شناسی اساس‌گرایان، دو مقوله‌ای (اساس و کیفیات) است، حال آن که هستی‌شناسی نظریه دسته‌ای، ساده‌تر است چرا که تک مقوله‌ای (کیفیات) است (کاپل، ۱۹۹۰: ۱۷ و برگمان، ۱۹۶۷).

نقد پنجم دسته‌ای گرایان به اساس، در واقع با نقد دوم اساس‌گرایان به آن‌ها مرتبط است. از نظر دسته‌ای گرایان، شکل موضوع-محمولی، اگر برای نظریه دسته‌ای ایجاد اشکال کند، به همان نحو برای نظریه اساس نیز ایجاد اشکال می‌کند. بنابه ادعای اساس‌گرایان، اساس، یک جزئی برهنه است چرا که هیچ صفتی به نحو ذاتی ندارد پس هیچ چیزی در خود اساس محض وجود ندارد که بتوانیم از طریق آن، اساسی را از اساس دیگر متمایز سازیم. این امر تنها از طریق ارجاع به کیفیاتی که همراه با اساس است انجام می‌گیرد. حال در جملات موضوع-محمولی صادق، کیفیاتی به موضوع (اساس) نسبت داده می‌شود که از قبل، در شناسایی اساس و حمل محمول‌های صادق بر آن شناسایی شده است. به عبارت دیگر، در اساس‌گرایی نیز، شکل

موضوع- محمول ما را به جملات همان گویانه رهنمون می‌سازد و نه جملات معرفت‌بخش (لوکس، ۱۹۹۸: ۱۰۵).

لوکس در پاسخ به این نقد متذکر شده است که می‌توانیم کیفیات و محمول‌های بسیاری را به نحو درست و معرفت‌بخش به موضوع (اساس)‌ها حمل کنیم بی‌آنکه به همان‌گویی برسیم. لازمه نقد دسته‌ای‌گرایان این است که در ارجاع به یک شیء انضمامی، همه کیفیات آن شیء انضمامی را در ذهن داشته باشیم. حال آن‌که این‌گونه نیست. چرا که ما همواره اساس خاص را به‌درستی به‌کار می‌بریم، درحالی‌که از خیلی از کیفیات همراه با حامل کیفیات غافلیم (همان).

نتیجه

بنابراین ادعای اساس‌گرایان، اشیاء انضمامی دارای ساختار هستند. این ساختار، تشکیل شده از اساس و کیفیات است. در این چارچوب، کیفیات به‌نحوی تجربی شناخته می‌شوند و اساس به‌عنوان مبنای کیفیات اثبات می‌شود، بی‌آنکه تجربه‌ای از آن به‌دست آید. این رویکرد، بازمانده تحلیل‌های تاریخی از ساختار شیء و لزوم همکاری‌های جدی فلسفه با فیزیک برای ارائه تبیینی معقول و منسجم از جهان و اشیاء تشکیل‌دهنده آن و روابط میان اشیاء است؛ رویکردی که علیرغم طرفدارانی جدی در هر دو ساحت فیزیک و فلسفه، نتوانسته آنچنان که باید خود را به‌مثابه نظریه‌ای مسلط پیش کشد. هنوز برای دانشمندان این پرسش مطرح است که این هستنده مفروض که اساس‌گرایان شأنی هستی‌شناسانه برای آن قائل شده‌اند، چگونه عمل می‌کند؟ آیا باید وجود این هستنده را به‌گونه‌ای ارسطویی تبیین کنیم یا به‌گونه‌ای کانتی؟ آیا این هستنده می‌تواند خود را به‌مثابه نوعی ماده اثبات کند؟ این ماده- به فرض اثبات- چه رابطه‌ای با دیگر ماده‌ها و هستنده‌های فیزیکی درون یک اتم دارد؟ آیا این هستنده به تعداد هر اتم در یک شیء قابل فرض است یا برای یک شیء انضمامی باید تنها یک اساس را فرض گرفت؟ وحدت و غیریت اشیاء انضمامی کاملاً شبیه هم، خصوصاً اشیاء صنعتی، چگونه قابل توضیح است؟ این پرسش‌ها و چندین پرسش دیگر همگی از جمله مواردی است که فیزیک و فلسفه را در زمانه‌ای که دقت‌های تحلیلی بسیار بیشتر از گذشته شده است، به گفتگو با یکدیگر سر یک میز وامی‌دارد. این گفتگوها امروزه در طرق مختلف در جریان است. متافیزیک تحلیلی یکی از این راه‌ها است. در این راه، فیلسوفان و فیزیکدان‌ها راه‌حل‌های پیشنهادی خود را برای توضیح اشیاء انضمامی و روابط میان آن‌ها روی میز می‌گذارند تا بتوانند از ترکیب مفهوم و مشاهده، به توضیحات و تصویرهای قانع‌کننده‌ای برسند. نظریه تراپ و نظریه نوع جوهری- که تلاش دارد وحدت و غیریت اشیاء انضمامی مشابه را بر اساس فرض هستنده‌ای به‌نام نوع جوهری توضیح دهد- دیگر راه‌حلی‌اند که پرداختن به آن‌ها مجال دیگری می‌طلبد.

پی‌نوشت‌ها

- ۱ - entity- مراد از ذات، هرگونه هستنده‌ای است که به نحوی برای آن وجود فرض شود (بانین و جویوان، ۲۰۰۴: ۲۱۳).
- ۲ - مراد از (token) یک شیء موجود واقعی (actual) یا رویدادی (event) است که یک نشانه و علامت (sign) است و مراد از type قانونی است که یک نشانه است. به عبارت دیگر، یک token ویژگی‌ای (feature) از یک type است که آن را معرفی می‌کند و یک نمونه و مثالی از آن type است. یک type توسط tokens متفاوت برقرار (instantiate) می‌شود (بینید بانین و جویوان، ۲۰۰۲: ۶۹۲).

References

- Allaire, E. B. (1963) "Bare Particulars", *Philosophical studies*, 14: 1-8.
- Aristotle (1992) "Metaphysics", *A New Aristotle Reader*, trans. J. L. Ackrill, Oxford University Press, third edition.
- Armstrong, D. M. (1978) *Nominalism and Realism*, Cambridge University Press.
- Armstrong, D. M. (1997) *A world of State of Affairs*, Cambridge University Press.
- Bergmann, G. (1967) *Realism: A Critique of Brentano and Meinong*, University of Wisconsin Press.
- Bunnin, N.; Jiyuan, Yu. (2004) *The Blackwell Dictionary of Western Philosophy*, Blackwell Publishing, First Published.
- Campbell, K. (1981) "The Metaphysic of Abstract Particulars", *Midwest Studies in Philosophy*, 6: 477-488.
- Campbell, K. (1983) "Abstract Particulars and the Philosophy of Mind", *Australasian Journal of Philosophy*, 61.
- Campbell, K. (1990) *Abstract Particulars*, Oxford: Basil Blackwell.
- Hoffman and Rosenkrantz (1997) *Substance, its Nature and Existence*, Routledge, first published.
- Lock, J. (1690) *An Essay Concerning Human Understanding*, P. Nidditch (ed.) Oxford: Clarendon Press (1975).
- Loux, M. (1978) *Substance and Attribute: A Study in ontology*, Dordrecht: D. Reidel Publishing Company.
- Loux, M. (1998) *Metaphysics a Contemporary Introduction*, Rutledge, first Published.
- Mahoozi, Reza (2012) *The Concept of Substance in Analytic Philosophy in Resent Century*, Sadra Publishing. (in Persian)
- Moreland, J. P. (1989) "Keith Campbell and the Trope View of Predication", *Australasian Journal of Philosophy*, 67.
- Parsons, G. G. (2001) *Bundle Theory, Substratum and Spacetime*, Macmillan University Press.

- Robinson, H. (2004) "Substance", in *Stanford Encyclopedia of Philosophy*, <https://plato.stanford.edu/entries/substance/>
- Russell, B. (1948) *An Inquiry into Meaning and Truth*, London University Press.
- Searle, J. R. (1963) "Particulars", in *Science, Perception and Reality*. New York: The Humanities Press.
- Van Cleve, J. (1985) "Three Versions of The Bundle Theory", *Philosophical Studies*, 47, edit. Steven D. Hales, Bloomsburg University, Wadsworth Publishing Company.
- Van Inwagen, Peter (2007) *Metaphysics*, in *Stanford encyclopedia of philosophy*, <https://plato.stanford.edu/entries/metaphysics>.
- Zimmerman, D. (1997) "Distinct Indiscernibles and the Bundle Theory", *Mind*, 106.

